

основе форм собственности и производства, а также государственного устройства. На плечи формального воздействия ложится обязанность координации усилий общества и семьи в деле формирования компетенций родительства у подрастающего поколения. Чтобы страну не постигла участь Атлантиды, которую захлестнёт не океан, а стихия бездетности и упадка общества.

Литература

1. Филиппова, Г.Г., Психология материнства. Учебное пособие, Изд-во Института психотерапии, М., 2002.
2. Ovcerenco, N., Educația pentru parentalitate// Pedagogie. Curs universitar, Ed. Reclama, Chișinău, 2007, p.191-203.
3. Ovcerenco, N., Parentalitatea – izvor al împlinirii vieții umane, în: Educația din perspectiva valorilor, Vol.VIII, Ericon, București, 2015, p.98-104.

FORMAREA COMPETENȚELOR DE CONSILIERE EDUCAȚIONALĂ LA STUDENȚII PEDAGOGI

RĂILEANU Olga, lector

Summary

The formation of psycho-pedagogical competence of student is essential one, for identifying and improving professional skills.

It determines the efficiency of educational process, ensuring optimal level of working of themselves. Such psycho-pedagogical competence help the learner to change their, cognition and behavior, to manage emotions, and ensuring integration and training. Because in the schools of the Republic of Moldova there are many problems which needs interventions.

În scopul realizării unei educații de calitate e nevoie să asigurăm sistemul educațional cu un cadru optim de dezvoltare, ce necesită formarea calitativă a resurselor implicate în acest proces.

Una dintre principalele resurse ale procesului educațional sunt *profesorii*, cei care, prin competența și erudiția lor, contribuie instant la formarea personalității în devenire.

Starea actuală a școlilor din Republica Moldova reflectă o serie de dificultăți, cele mai accentuate fiind legate de: criza axiologică în educație, lipsa motivației pentru instruire, comportamente deviante, creșterea alarmantă a numărului de eșecuri și abandonuri școlare etc., acestea constituind indicatorii esențiali ai situației complexe care indică asupra faptului că sânt necesare intervenții pentru soluționarea problemelor nominalizate. Finalitatea spre care trebuie să aspire învățământul universitar modern constă în valoricarea potențialului studenților, pentru a forma și pregăti o personalitate competentă, capabilă să răspundă exigențelor unui sistem de învățământ performant și a societății în general. Acest deziderat este posibil de realizat prin contribuția nemijlocită a cadrelor didactice universitare, care ar fi în stare să dezvolte capacitățile creative, imaginația profesională a studenților, viitorilor pedagogi, pentru ca aceștia să ofere și servicii suportive necesare elevilor ce întâmpină dificultăți la învățătură.

Dificultățile enumerate anterior și altele pot fi depășite prin intermediul consilierii educaționale, competență ce vine să completeze registrul competențelor de specialitate ale profesorului.

Potrivit Strategiei de Dezvoltare pentru anii 2014-2020, „Strategia Educația-2020”, competențele profesionale ale cadrelor didactice din instituțiile de învățământ necesită o restructurare în direcția centrată pe elev, disponibilitatea acestuia și orientarea lui spre autoformare, spre dezvoltarea sferei metacognitive. Din acest considerent, este important ca formarea sistemului de competențe profesionale ale cadrelor didactice să se producă în conformitate cu schimbările sociale, politice și economice. La fel, este important și actual să fie dezvoltate studenților competențele de consiliere educațională. Evident că și pedagogii cu experiență avansată în

domeniu ar trebui, în formarea continuă, să se axeze pe acest obiectiv. În contextul unei perioade în care au loc schimbări majore de politică educațională, în care oferta școlii satisface parțial cerințele societății, consilierea psihopedagogică devine o condiție necesară de a fi valorificată și promovată în cadrul instituțiilor de învățământ [9].

În abordarea problemei ce ține de optimizarea procesului educațional, *consilierea educațională* devine o intervenție indispensabilă în vederea formării unor personalități performante, atât din perspectiva teoretică, cât și sub aspectul relațional, deoarece cadrele didactice nu furnizează doar informații utile, ci asistă discipolii în procesul de autoformare, îi poate orienta din punct de vedere profesional și organizează cu succes activitatea didactică [7].

Calitatea acestor activități depinde de eficiența fiecărui cadru didactic, precum și de sistemul propriu de competențe profesionale.

Dandara O. și Muraru E. au realizat o clasificare a sistemului de competențe profesionale, necesare nemijlocit cadrelor didactice, astfel, în urma pregătirii universitare de bază, ca rezultat al studierii disciplinelor psihopedagogice, acestea trebuie să dețină următoarele tipuri de competențe: *competența gnosiologico-conceptuală; competența investigațională; competența comunicativă; competența teleologică/predictivă; competență de organizare a procesului educațional; competența de evaluare; competența de proiectare; competența managerială* [4, p. 100].

Un alt cercetător, *L. Antonesei*, susține că profesia didactică presupune manifestarea autentică a unui set de competențe precum: *competența culturală; competența psihoafectivă; competența morală; competența managerială și competența de consiliere educațională* [7].

Cea din urmă se identifică cu o competență indispensabilă a profesorului în activitatea didactică. Indiferent de disciplina pe care o va preda, acesta va trebui să manifeste competență de a forma, prin

mijloacele specialității sale, personalitatea elevului, de a-l orienta spre valori autentice, de a menține comportamentul empatic, de a adapta specificul dezvoltării copilului, de a personaliza conținuturile în contexte concrete, de a inova teoria și practica școlară [4, p.11-12].

Pornind de la aceste aspecte, *P.Golu* menționează că, competența de consiliere educațională presupune: *erudiție și cunoștințe de specialitate, cunoașterea și aplicarea psihologiei în educația elevilor, pricepera de a transmite cunoștințe, dar și capacitatea de a relaționa afectiv cu elevul și microgrupul de elevi*, ceea ce va asigura optimizarea procesului educațional [6, p. 224].

În acest context, *L.Cuznețov* consideră că consilierea educațională este folosirea pricepută și principială a relației interpersonale pentru a facilita autocunoașterea, acceptarea emoțională și afectivă, precum și dezvoltarea optimă a elevilor [3, p. 16]

Totodată, consilierea educațională este necesară și în cazul depășirii stărilor de criză sau a depășirii conflictelor interioare pentru a-și fortifica identitatea personală și a îmbunătăți relația cu semenii.

După cum se poate observa din cele relatate, competența de consiliere educațională necesită dobândirea unui sistem integrat de cunoștințe, abilități și atitudini care stimulează acțiunile puse în practică, racordate la atingerea unor scopuri educaționale de perspectivă, ce are la bază responsabilitatea, autocunoașterea, motivația și libertatea alegerii. Definindu-se printr-un sistem de cunoștințe, deprinderi, abilități și atitudini, competența de consiliere educațională are, fără îndoială, un caracter implicit transdisciplinar și ar trebui susținută printr-un continuum profesional al învățării de-a lungul întregii vieți care include: formarea inițială, integrarea în profesie și formarea continuă [11].

În contextul, formării competenței de consiliere educațională la viitorii pedagogi, nu putem vorbi de o folosire eficientă a acestor

dimensiuni, așa cum menționează autoarea dar, această competență poate fi consolidată prin experiență profesională în timp.

Din cele menționate mai sus, deducem necesitatea achiziționării anumitor cunoștințe, formării abilităților și trăsăturilor de personalitate, esențiale, care au un rol fundamental în formarea competenței de consiliere educațională: cunoașterea psihologiei, psihologiei personalității, psihologiei dezvoltării, abilități de aplicare a metodelor necesare pentru identificarea și modificarea comportamentelor greșite și calități personale, cum ar fi: onestitatea, empatia, voința și cordialitatea, autocunoașterea, respectul, gândirea pozitivă, toleranță etc.[1, p. 24].

Prin urmare, competența de consiliere educațională cuprinde ansamblul de capacități necesare pentru optimizarea propriei personalități, a relațiilor interumane și pentru dezvoltarea personalității elevului:

- capacitatea de a determina gradul de dificultate a materialului de învățare pentru elevi;
- capacitatea de a face materialul de învățare accesibil, prin găsirea celor mai adecvate metode și mijloace;
- capacitatea de a înțelege elevul și de a pătrunde în lumea lui interioară;
- creativitatea în muncă și capacitatea de a elabora noi modele și mijloace de influențare instructiv-educativă, în funcție de cerințele fiecărei situații educaționale;
- capacitatea de a adopta un rol diferit;
- capacitatea de a stabili ușor și adecvat relații cu ceilalți;
- capacitatea de a comunica asertiv și eficient cu elevii;
- capacitatea de a adopta și explora diferite stiluri de comunicare și conducere [8, p. 66].

Modelul personalității cadrului didactic ce deține competența de consiliere educațională, după *R.B.Iucu*, identifică următoarele componente interne ale personalității acestuia, definite în termeni de

competență:

- *competența științifică*, care include abilități necesare pentru operarea cu cunoștințele, capacitățile și strategiile creative; aptitudini pentru cercetare; operații mentale flexibile și dinamice;

- *competența psihosocială*, referitoare la optimizarea relațiilor interumane prin și din activitatea educativă incluzând capacitatea de a stabili, fără dificultate, relații adecvate cu grupul, cât și cu indivizii separat; disponibilități de adaptare la variate stiluri educaționale; entuziasm, înțelegere, prietenie;

- *competența managerială*, referitoare la gestionarea situațiilor specifice, ce presupune capacitatea profesorului de a influența clasa de elevi, de a organiza și coordona activitatea clasei, de a oferi suport în condiții de stres [10].

Fără îndoială, acest sistem de competențe sunt valorificate de către profesor prin intermediul activităților instructiv-educative, ce își propun să ofere sprijin și ajutor celor încadrați în acest proces.

Însă, între activitățile de instruire-educare și cele de consiliere educațională se identifică câteva diferențe semnificative. Ambele având același obiectiv – *formarea personalității elevilor* [5, p.14].

Un element important este că, atât educatorul/profesorul, cât și consilierul educațional au misiunea de a acorda ajutor și îndrumare celor ce participă la activitățile de instruire, dar totuși competențele și responsabilitățile sunt relativ diferite.

În abordarea problemei respective, *I.A.I. Dumitru* încearcă o delimitare a specificului activităților realizate de studentul ce nu deține competență de consiliere educațională și profesorul ce deține competență de consiliere educațională, reliefate în tabelul 1.1. . [5, p.14].

Tabelul 1.1. Diferențe între modelul de profesor cu competență de consiliere educațională și modelul de profesor ce nu deține competență educațională (după I.A.I.Dumitru)

Aspecte definitorii	Profesorul ce nu deține competență de consiliere educațională	Profesorul ce deține competență de consiliere educațională
Modalitatea de instruire	<i>Instruiește și este axat pe conținuturile instruirii</i>	<i>Focalizează atenția pe cel ce învață, prin promovarea unei învățări eficiente și durabile.</i>
Modul de prezentare și înțelegere a conținutului	<i>Este preocupat de predarea conținutului, abordând modalități nediferențiate. Reduce nivelul de dificultate al cunoștințelor.</i>	<i>Este preocupat de traseul individual al fiecărei persoane, oferindu-i suport în dezvoltarea și valorificarea propriului potențial.</i>
Demersul profesorului	<i>Este unul aproape strict educațional (instructiv-educativ)</i>	<i>Demersul consilierului este unul psihoeducațional, care este menit să asigure dezvoltarea personală diferențiată, grație educației.</i>

Ca în oricare domeniu de activitate, competența de consiliere educațională a viitorului cadru didactic reprezintă condiția de asigurare a performanței și eficienței, fiind susținută, în linie directă, de factori determinativi extrinseci și intrinseci pentru conduita profesională. În acord cu aceste argumente, C. Cucoș și D. Sălăvăstru menționează următoarele cauze ce se referă la necesitatea formării la cadrele didactice debutante a competenței de consiliere educațională:

1. **cauze sistemice**: numărul mare de elevi în clase, lipsa colaborării dintre profesori și diriginte și numărul insuficient de specialiști psihopedagogi în școli;
2. **cauze psihopedagogice**: insuficiența de pregătire a viitoarelor cadre didactice, comunicare insuficientă profesor-elev;
3. **cauze socioumane**: lipsa colaborării școlii cu comunitatea locală, diversitatea mediilor sociofamiliale din care provin elevii;
4. **cauze educaționale**: lipsa motivației elevilor pentru activitate, influența negativă din partea altor grupuri decât cele școlare asupra elevilor [13].

În acord cu acestea, menționăm și o altă cauză ce ar determina formarea și dezvoltarea competenței de consiliere educațională, *cea de a manifesta disponibilitate pentru a oferi ajutor și sprijin necondiționat celor ce întâmpină dificultăți*.

Deși unii specialiști ar putea nega importanța competenței de consiliere educațională pentru studenții pedagogi ca și viitoare cadre didactice debutante, menționând că există specialiști suficienți, precum: psihopedagogi, psihologi, asistenți sociali, care urmăresc aceleași scopuri în activitatea desfășurată. Însă, totuși și profesorul poate ocupa locul alături de această echipă interdisciplinară, care împreună va reuși să sporească eficiența procesului instructiv-educativ, reducând simțitor numărul elevilor anxioși, cu nereușită școlară, lipsa motivației pentru instruire sau alte probleme de personalitate.

Analizând specificul și importanța formării competenței de consiliere educațională la studenții pedagogi, constatăm un rol major al acesteia în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, care-l ajută să-și modifice cogniția și comportamentul, să îmbunătățească relațiile personale cu elevii, să ia decizii și să-și asume responsabilități în asigurarea unui nivel optim de dezvoltare a

procesului instructiv-educativ propriu.

De aici, conchidem că în cadrul activității instructiv-educative un rol esențial îl are competența de consiliere educațională, alături de celelate competențe necesare acestui proces. Iar în relația lor cu elevii, studenții, viitorii pedagogi, trebuie să manifeste atitudine, colaborare și deschidere spre oferirea suportului necesar în depășirea dificultăților educaționale.

Bibliografie

1. Baban, A., Consilierea educațională. Ghid metodic pentru orele de dirigenție și consiliere, Ardealul, Cluj-Napoca, 2009.
2. Cucos, C., Pedagogie, ediția a II-a revăzută, Polirom, Iași, 2006.
3. Cuznețov, L., Educația și consilierea sistemică a familiei, Primex-com SRL, Chișinău, 2014.
4. Dandara, Otilia, Constantinov, S., Pedagogie. Suport de curs, XEP USM, Chișinău, 2011.
5. Dumitru, I. Al., Consilierea psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice, Polirom, Iași, 2008.
6. Golu, P., Dinamica personalității. Paidea, București, 2005.
7. Pascaru-Goncearu, V., Abordări practice ale activității de consiliere psihopedagogică, în: Revista științifică „Studia Universitatis”, U.S.M., Chișinău, 2014, nr. 1. P.36
8. Pascaru-Goncearu, V., Fundamente teoretice și metodologice ale formării competenței de consiliere psihopedagogică la studenți. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2014.
9. Potolea, D., Teoria curriculumului. Note de curs, București, 1991, Editura Prometeu, R.Moldova, Chișinău, 1997.
10. Romiță, B. I., Formarea cadrelor didactice. Sisteme, politici, strategii, Humanitas Educațional, București, 2004.
11. Socoliuc, N., Cojocaru, V., Formarea competențelor pedagogice pentru cadrele didactice din învățământul universitar, Publishing HOUSE, Cartea Moldovei, Chișinău, 2007.
12. www.edu.md
13. <http://biblioteca.regielive.ro/download-54505.html> curs de consiliere.